

הסכמי אברהם 2.0: כך צריך להיראות השלב הבא של ישראל

written by יוסף רוזן | 22.09.2025

חמש שנים לאחר חתימתם, הסכמי אברהם ההיסטוריים עדיין מחזיקים מעמד ועומדים במבחן המלחמה. על אף צמצום נראות היחסים ברמה המדינית מאז ה-7 באוקטובר, קשרי המסחר ממשיכים וחרם על מדינת ישראל או ניתוק היחסים אינם על הפרק. יתרה מכך, על בסיס הצלחת הסכמי אברהם, נוצרו התנאים לקידום יוזמת IMEC (יוזמת החיבוריות בין הודו, המזרח התיכון ואירופה) המציעה כיוונים מעשיים לאינטגרציה בין-אזורית ומסמנת את ישראל כמרכיב מפתח בהצלחתה. על אף המורכבות הגאופוליטיות, מימוש היוזמה עדיין אפשרי.

הוגי התוכנית שהתבססו על יוזמות חיבוריות קודמות דוגמת "מסילות לשלום אזורי" של השר כץ או תכנית דומה בשם "מפרץ למפרץ" של השרה רגב, ראו לנגד עיניהם כי קידום שיתוף פעולה ואינטגרציה אזורית הם המפתחות לעיצוב עתיד של יציבות ושגשוג בר-קיימא למזרח התיכון.

ההכרזה על IMEC נערכה בפסגת ה-G20 בספטמבר 2023 בניו דלהי, והמדינות שחתומות על קידומה כוללות את: ארה"ב, הודו, גרמניה, איטליה, צרפת, האיחוד האירופי, איחוד האמירויות וערב הסעודית. היוזמה מציעה שלושה מסדרונות חיבוריות: מסדרון סחר, מסדרון אנרגטי ומסדרון דיגיטלי. בעוד שהסכמי אברהם התמקדו בחיבור מדיני וכלכלי מול מספר מצומצם של מדינות במישור הבילטרלי, פיתוח כל אחד ממסדרונות IMEC יאפשר חיבור עמוק יותר ותשתיתי-פיזי בין מדינת ישראל לבין מדינות האזור ומעבר לו.

התקפת הטרור של חמאס ב-7 באוקטובר 2023 והמלחמה הרב-זירתית שבאה בעקבותיה, וכללה תקיפות חוזרות של החותמים על הספנות בים סוף, הדגישו את חשיבות IMEC עבור היציבות האזורית והחוסן הגלובלי כאפשרות משלימה לנתיבי הסחר הימיים. אולם, ההתפתחויות הגאופוליטיות בשנתיים האחרונות מאתגרות את מימוש היוזמה על אף הערך הרב שבה.

ראשית, אנו כבר יודעים כי הנורמליזציה האפשרית בין ישראל לבין סעודיה שהינה קריטית להצלחת IMEC, עמדה לנגד עיני חמאס, שפעל לסכל כל התקדמות לעבר נורמליזציה בין השתיים. נראה שכעת, כל צעד לכיוון של נורמליזציה יחייב פשרה כלשהי בסוגיה הפלסטינית שכן סעודיה הציבה תנאים ברורים בהקשר זה. שנית, קיימת חשיבות רבה למעורבות ארה"ב במימוש היוזמה, אך למרות שבתחילת השנה הנשיא טראמפ חיזק את מחויבותו ל-IMEC, זו התערערה בעקבות הטלת המכסים הכבדים על הודו והמחלוקת הקשה שהתגלעה בין המדינות, זאת לצד מהלכים אזוריים לצמצום התלות בדולר האמריקני. יש לזכור כי הנשיא טראמפ נוקט בגישה פרגמטית המציבה מחירים ותמורות עבור המשך השותפות האסטרטגית בין מדינות, כך שגם מדינות שותפות אינן חסינות בפני מגבלות סחר או סנקציות. במידה וארה"ב והודו יצליחו

להגיע להבנות ולחתום על הסכם סחר חדש עד לנובמבר השנה, הדבר יטיב גם עם IMEC.

במקביל, דרגי עבודה בכלל המדינות, כולל בארה"ב, פועלים למיפוי ומימוש פרויקטים שיוכלו לחסות תחת המטרייה של IMEC ולשרת את חזון החיבוריות הבין-אזורית. לאור זאת, על ממשלת ישראל להראות נכונות, יוזמה ויכולת ביצוע בהכנת התשתית הנורמטיבית והפיזית כבר היום, אשר על בסיסה הסקטור העסקי יוכל לפעול. כמו כן, יהיה זה איתות חשוב למדינות האזור, בדגש על ירדן, סעודיה והאמירויות כי הרצון הישראלי בחיבוריות מגובה גם במעשים.

כך למשל, יש למנות שליח מיוחד ל-IMEC שירכז את הטיפול בסוגיה מול שאר המדינות החתומות על היוזמה. בנוסף, ניתן לשדרג את מעברי הגבול עם ירדן, להשלים את מסילת הרכבת מבית שאן לגבול ולספק תמריץ לאיחוד האמירויות וסעודיה לסייע לירדן לפתח את תשתיות הרכבת והסחר בתחומה לעבר חיבוריות עם ישראל, על פני קידום נתיבים עוקפי ישראל. צריך להתחיל בעשייה עכשיו על מנת לא לפספס את ההזדמנות ההיסטורית שבפתחנו.

התפרסם בישראל היום, בתאריך 22 בספטמבר, 2025.